
Fascinerende beretning om bakteriologiens far

BOKOMTALER

Erkjennelsen av at mikroorganismer forårsaker sykdommer er et av medisinenes historie mest fascinerende og stormfulle kapitler. Det er nesten utrolig at alt vi vet om smittsomme sykdommer er frembrakt i de siste 150 år. Pionerene, som Ignaz Semmelweis, Joseph Lister, Louis Pasteur, Robert Koch og deres medarbeidere og elever la grunnlaget for mye av det vi vet i dag. Det som fascinerer mest er at de med svært enkle og primitive midler, uten forskerutdanning og andre spesielle forkunnskaper, utførte eksperimenter som gav overbevisende funn og konklusjoner. Hvem var de og hvordan utførte de disse bragdene? Nysgjerrigheten om vår fortid og de som tråkket stien før oss har inspirert til tallrike biografier og forsøk på rekapitulasjon av de store oppdagelsene.

Thomas Wilson er klart inspirert av Robert Kochs liv og virke. Hans beretning er en blanding av fakta og roman. Kjernen er selvfølgelig Kochs karriere fra enkel og fattig landsbylege til en av verdens mest anerkjente autoriteter når det gjelder spørsmål om bakterier som årsak til sykdom hos menneske. Alle de viktige oppdagelser han gjorde fra midten av 1870-årene er beskrevet: miltbrann, stafylokokkinfeksjoner, tuberkulose, kolera og andre. Den logiske fremgangsmåten han benyttet i alle tilfellene beskrives med stor beundring, likeledes hans geniale intuisjoner ved å designe de riktige eksperimenter og gjennomføre det med nøyaktighet og presisjon.

Det er interessant og lærerik lesing, og vi må bare bøye oss i støvet for de bragdene som han utførte. For oppdagelsene fikk Koch mange æresbevisninger, som toppet seg med nobelprisen i 1905. I perioder var han like populær og beundret som dagens toppidrettsmenn og -kvinner. Men Koch har også fått erfare at det blåser hardt på toppene. Direkte eller indirekte har han vært i kontakt med de fleste av sine samtidige av betydning som arbeidet innen beslektede områder, og hans feider med mange av dem blir behørig omtalt. Det er ingen tvil om hvem forfatteren heier på. Familieforholdene, bl.a. med skilsmisse og nytt ekteskap med en ung og vakker hustru nr. 2, blir heller ikke forbigått. Forfatteren greier ikke helt å motstå fristelsen til å leke romanforfatter når disse forholdene blir omtalt. Men det gjør kanskje ikke så meget.

Alt i alt er dette en leseverdig biografi, som gir en fin beskrivelse av en stor vitenskapsmann, hans tid og omgivelser. Den kan anbefales til alle som er interessert i infeksjonssykdommer, også utover vår tidsepoke. Dette er et stykke medisinsk historie. Boken, hvis vi kan kalle det for en bok, tydeligvis produsert på forfatterens PC og kopiert på Xerox-maskinen, er svært nøkternt fremstilt med skrivefeil og alt. Det gjør kanskje heller ikke så meget.

MiklosDegré

Mikrobiologisk institutt

Rikshospitalet

Publisert: 30. juni 2000. Tidsskr Nor Legeforen.

© Tidsskrift for Den norske legeforening 2026. Lastet ned fra tidsskriftet.no 27. mars 2026.